

Wensenlijstjes van sociale partners voor het nieuwe kabinet

Bezuinigen moet, maar met mate

De bewindslieden die na de komende coalitievorming in 'Vak K' mogen plaatsnemen, moeten flink bezuinigen, maar bij voorkeur niet op onderwijs

Opmerkelijk eensgezind kijken de werkgevers- en werknemersorganisaties uit naar de verkiezingen van 9 juni. In de blessuretijd van het demissionaire kabinet sleutelen ze aan een sociaal akkoord, dat misschien wel uitmondt in een 'nieuw Akkoord van Wassenaar'. De gemeenschappelijke deler van hun verlanglijstjes: doordacht bezuinigen, maar niet op onderwijs.

TEKST Ton Bennink **FOTO** Dirk Hol

Bezuinigen? Ja, maar met mate en gericht op een zonnige toekomst. En handen af van het onderwijs, want daar zit onze toekomst. Op dit punt zijn de voorzitters van de werkgevers- en werknemersvertegenwoordigers het allemaal eens. Bert van Boggelen (nog net interim-voorzitter van het CNV), Agnes Jongerius (FNV), Richard Steenborg (MHP), Bernard Wientjes (VNO-NCW), Loek Hermans (MKB-Nederland) en Albert Jan Maat (LTO Nederland) tonen hun verlanglijstjes op het gebied van economie, onderwijs, zorg, duurzaamheid, infrastructuur en integratie.

Herstel van de economie

Herstel van de economie is voor de sociale partners natuurlijk een van de belangrijkste onderwerpen in de verkiezingsstrijd. Er moet bezuinigd worden, maar is dat de hoogste prioriteit? Hermans (MKB-Nederland): 'We moeten nieuwe afzetmarkten zoeken door product vernieuwing toe te passen en de kosten te reduceren. We moeten vooral de *verdiencapaciteit* van Nederland verhogen. In deze kabinetsperiode moeten we 20 miljard bezuinigen. Maar als de economische groei doorzet, kunnen we vanaf 2015 minder bezuinigen.'

Maat (LTO) wil ook 20 miljard bezuinigen. Maar hij is wars van lastenverzwaring voor het midden- en kleinbedrijf. 'Iedere boer en tuinder zorgt voor vier andere arbeidsplaatsen.' Hij is vooral voor een robuust monetair beleid. 'Onze concurrentiepositie staat of valt met het monetair beleid. We hebben daarin te veel wisselingen gekend. Alle EU-landen moeten in de eurozone.' Volgens Steenborg (MHP) moet Nederland zich richten 'op segmenten waar we sterk in zijn of kunnen worden, zoals nanotechnologie, entertainment, transitie, landbouw en waterbouw. Het kennisniveau in Nederland is fascinerend. Daar moeten we onze energie insteken. Natuurlijk, een herijking van onze begroting is noodzakelijk, maar laten we niet te grote slagen maken. Spreid bezuinigingen uit over meerdere jaren.' Van Boggelen (CNV) wil circa 15 miljard euro besparen door de hypotheekrente en de renteaftrek op kapitaalverstrekkingen te beperken. Het CNV wil meer belasting op consumeren en minder op arbeid, en een hogere accijns op fossiele brandstoffen. Jongerius (FNV) pleit voor herinvoering van het topbelastingtarief, een hogere vennootschapsbelasting en afschaffing van de hypotheekrenteaftrek voor huizen boven een miljoen.

'De Nederlander moet eraan wennen meer te betalen aan gezondheidszorg'

Investeren in onderwijs

Meer investeren in hoger onderwijs. Dat willen ze allemaal. Maar volgens Jongerius mag het beroepsonderwijs door het streven naar meer kennis en innovatie niet vergeten worden. 'Extra geld mag niet alleen naar universiteiten gaan. 60 procent van onze jongeren zit in het beroepsonderwijs. Investeren in hoogwaardige kennis is prima, maar er moet ook geld zijn voor andere scholen.'

Wientjes denkt aan een drietrapsraket om meer inkomsten voor het onderwijs binnen te halen. Een sociaal leenstelsel, gedifferentieerd collegegeld en meer efficiency. 'De uitdaging voor het onderwijs is om tot de wereldtop te behoren. Uitgangspunt is wel dat iedereen moet kunnen studeren.' Ook Steenborg wil meer aandacht voor 'excellent' onderwijs. 'Studenten moeten

superprestaties leveren. Dan blijven hoog gekwalificeerde banen en onderwijs behouden. Ik zie ook graag een revival van het vák. Het mbo moet versterkt worden. En laten we eens nagaan of de kinderbijslag deels voor onderwijs kan worden gebruikt.'

Efficiency in de zorg

'Als we niets aan de kosten van de zorg doen, loopt het uit de hand', stelt Wientjes. 'De Nederlander moet eraan wennen dat hij meer moet betalen voor gezondheidszorg. Wij willen af van het automatisme dat elke stijging van de premie automatisch voor rekening komt van de werkgever.' Jongerius wil de zorgpremie voor 75 procent afhankelijk maken van het inkomen. Hermans spreekt namens alle sociale partners als hij zegt dat de efficiëntie omhoog kan. 'Ik ken een ziekenhuis waarin je 's morgens met je klacht binnenkomt en er 's middags weer uitkomt met diagnose en behandelplan. Daar staat een straat van voorzieningen voor je klaar. Zo moet het. Meer instellingen in een gebouw dus. Er valt ook nog heel wat winst te halen door zorg en wonen in de AWBZ uit elkaar te halen.'

Verkeer en infrastructuur

Van Boggelen wil dat Nederland de plaats in de top 10 van snel internet herover. 'We zakken weg op de internationale lijstjes, we moeten het snelle internet verbeteren. Dan bevorder je samen met sociale innovatie het plaats- en tijdonafhankelijk werken en dring je de files terug.' Op Steenborg na, die vindt dat er al een kilometerheffing is, zijn alle voorzitters het erover eens dat beprijzing van kilometers onontkoombaar is. Van Boggelen: 'Dat beleid moet doorgezet worden, maar we moeten dan wel investeren in het openbaar

vervoer.' Maat voegt daaraan toe: 'Plattelandbewoners zitten wat verder van voorzieningen af. Die mogen niet extra getroffen worden.'

'Extra geld mag niet alleen naar universiteiten gaan'

Vertrouwen in integratie

Als het al niet door ideële motieven is ingegeven, dan wel door praktische overwegingen: iedereen moet meedoen. Essentieel is dat Nederland in het buitenland het imago van open en gastvrij land terugkrijgt. Jongerius zegt pal te staan voor keihard werkend kleurrijk Nederland. 'Honderdduizenden werknemers van niet-Nederlandse komaf werken elke dag acht uur prettig samen met hun collega's die wel hier geboren zijn. Dat gaat uitstekend en geeft de hele integratiediscussie een duw in de goede richting. Ik zou graag minder emotie zien in de discussie en meer feiten.'

Van Boggelen: 'Onze *high trust*-samenleving erodeert bij blijvend wantrouwen. Dat speelt zowel tussen werkgevers en werknemers als tussen de verschillende etnische groepen. De politiek dient het voortouw te nemen door op te houden rollebollend over straat te gaan. De toekomst is voor ons samen. Bedrijven als Albert Heijn en McDonalds hebben dat door, uit welbegrepen eigenbelang. Die doen aan diversiteitsbeleid omdat ze weten dat ze minder verkopen als een deel van hun klanten geen deel uitmaakt van het personeelsbestand.' ■

Vertrouwen vraagt visie

Vertrekkend vertrouwen gaat te paard, soms in galop. Dit bleek maar weer in de AOW-discussie. Eén vaste pensioenleeftijd voor iedereen is er nooit geweest en zal er ook nooit komen. Sociale partners spreken al jaren in goed overleg flexibele pensioenregelingen af in sectoren en bedrijven. Het wordt tijd om de grootste pensioenregeling van Nederland – de AOW – aan te sluiten op de werkelijkheid van mensen die hun eigen uittreedingsleeftijd kiezen. Ook de tweede pensioenpijler vraagt met het oog op de levensverwachting om een flexibele en toekomstbestendige oplossing. Een baanbrekend sociaal akkoord draagt bij aan stabiliteit en vertrouwen. Op een sociale manier de overheidsfinanciën herstellen. Het kan! Door creatiever om te gaan met hervormingen op de woningmarkt, zodat scheve verhoudingen worden rechtgetrokken en de bouwsector een impuls krijgt. Door scholing van werkenden te verbinden met investeringen in kennis en ontwikkeling. Door hoge arbeidsdeelname en verantwoorde lonen te bereiken met een fatsoenlijke inkomensverdeling zonder armoede. Door prijsbewuste mobiliteit te combineren met flexibele werktijden en brede scholen. De politiek in verkiezingstijd dwingt ons het vertrouwen te herstellen. Politiek stoere bezuinigingsdrift zonder toekomstvisie dreigt de wankele economie de tweede afgrond in te duwen. Maar met snel scoren op droefgeestige bezuinigingslijstjes kunnen we opkomende innoverende economieën niet het hoofd bieden. Een duurzame groeiagenda biedt niet alleen meer inspiratie dan kale bezuinigingsdrift, maar is ook effectief als crisisbestrijder.

Bovendien is het met die bezuinigingen dweilen met de kraan open zolang het echte lek – de perverse prikkels in de financiële sector – nog niet is gedicht. De schoonmaker is in actie. Maar waar blijft de loodgieter?

Jeroen Visser

Beleidsmedewerker sociaal-economisch beleid FNV

FOTO Christiaan Krouwels